

FORDYPNING

JULENS MYSTERIUM

TIL DENNE LEKSJONEN:

Tema for denne samlingen: Inkarnasjonen

- Liturgisk handling
- Fordypningspresentasjon

Om materialet

- Plassering: Julereolen
- Elementer: Bilder (montert på tre eller isopor) av bebudelsen, Maria og Elisabeth, Jesu fødsel, framstillingen i tempelet, vismennenes tilbedelse, barnemordet i Betlehem og flukten til Egypt ; merkelapper til hvert bilde, også montert , dessuten stykker av isopor eller tre med pålimt bibeltekst som svarer til hvert av bildene.
- Underlag: hvitt

BAKGRUNN

Denne fordypningsleksjonen kan presenteres på en valgt søndag enten før eller etter jul, ettersom tiden tillater. Presentasjonen baserer seg på boka "The Glorious Impossible" av Madeleine L'Engle (New York: Simon & Schuster, 1990) M. L'Engle gir en poetisk kommentar til sju klassiske stadier i fortellingene fra Jesu barndom hos Matteus og Lukas. Middelalderfreskene til Giotto brukes i stedet for moderne, realistiske bilder eller modeller for å få fram det dype mysteriet ved inkarnasjonen uten at den historiske realiteten går tapt

MERKNADER OM MATERIELLET

Materialet til denne leksjonen finner du på øverste hylle i julereolen, som står til venstre for fokusreolen. Det skal ha sin plass til høyre for stativet med adventkortene.

Dette materialet kan fortelleren selv eller en annen i menigheten lage: Anskaff to kopier av boka "The Glorious Impossible". Den ene skal bildene klippes ut av. Den andre er for kontroll, og for at barna skal kunne lese Madeleine L'Engles tekst til bildene. Husk: Det er brudd på copyright-loven å lage kopier enten av tekst eller bilder fra boka. (Det som er igjen av den boka du klipper ut av, kan du kanskje bruke som tilleggsmateriell til å vises fram.)

Materialet er i en gylden eske med et bilde av Madonna og barnet limt på lokket. (Bildet er på papiret inni permen bakpå boka.) Lim et bilde av Jesus som underviser i tempelet i bunnen av esken. (Bildet er på papiret inni permen fremst i boka.) I esken skal kortene som er laget av tre eller isopor, være. På hvert kort limer du ett av følgende bilder fra "The GLorious Impossible": bebudelsen – Maria og Elisabeth – Jesu fødsel – framstillingen i tempelet - vismennenes tilbedelse – barnemordet i Betlehem – flukten til Egypt.

På andre, mindre kort limer du etiketter med tittelen på bildet. På et tredje sett med kort limer du de tilsvarende bibeltekstene.

SÆRSKILTE MERKNADER

Det kan være vanskelig å finne tid til denne presentasjonen. For noen vil det være best å bruke den i løpet av adventstida. Noen bruker den på Kristi kongefest (katolsk siste søndag i kirkeåret); andre bruker den etter jul.

Når du forteller, holder du bildet slik at alle kan se det mens du forteller om det. Det går vanligvis ikke særlig bra å sende bildet rundt i ringen. Noen barn vil bruke for lang tid og ta for mye av oppmerksomheten, mens andre vil ha vansker med å vente til bildet kommer til dem. Vis heller bildene selv, og når du er ferdig med å fortelle om dem, legger du dem i rekkefølge foran deg på underlaget.

Å leke med fortellingen: Denne presentasjonen benytter seg av ulike tilnæringsmetoder for å lære "det kristne språket". Disse stegene svarer til klassisk Montessori-praksis, og kan også brukes i andre leksjoner:

- Barn som ikke selv kan lese tall ennå, kan prøve, selvstendig eller flere sammen, å fortelle historien mens de legger bildene ut på underlaget. Når fortellingen er ferdig, snur de bildene og teller prikkene på baksiden for å kontrollere at rekkefølgen er riktig. Rekkefølgen i en fortelling er vesentlig.
- Enten de kan lese eller ikke, kan barna være med og sette navn på bildene. Til dette brukes den klassiske tre-trinns-metoden fra Montessoripedagogikken: Først leser du tittelen, peker på det tilhørende bildet og legger tittelen ved siden av. Dernest leser eller viser du tittelen, og lar barna vise hvilket bilde den tilhører. Som tredje trinn sier barna selv hva bildet/fortellingen heter og peker på bildet og/eller plasserer merkelappen.
- Barn som leser godt, kan selv lese fra boka "The Glorious Impossible". Etter å ha hørt historien slik den blir fortalt av M. L*Engle kobler barnet fortellingen til tittelen og bildet.
- Husk at denne boka kan brukes på mange måter i tillegg til å fortelle om at Gud ble menneske. Den inneholder hele kristenfolkets historie. Du kan bruke en slik tilnærming til å lage innhold til nye samlinger på egen hånd.
- Leksjonen har også med bibeltekstene som ofte høres eller synges i kirken rundt juletider. Av dette kan du lage et oppsett som passer både for dem som kan lese og ikke.
- I aldersblandede grupper kan barn med og uten leseferdighet samarbeide og ha glede av å spille med ord og bilder.

	DETTE GJØR DU	DETTE SIER DU
1	Gå til reolen og hent den gyldne esken. Ta den med tilbake til ringen og plasser den midt i ringen.	Se godt etter hvor jeg går, slik at dere alltid kan vite hvor dere skal finne disse tingene.
2	Sett esken ved siden av deg	<p>Dette kan se ut som en lignelse, men det er mer enn en lignelse. Det er den største av alle lignelser, <i>the wonderful impossible</i>. Den viser hvordan Gud ble en liten baby, det som vi kaller inkarnasjonen.</p> <p>I dag skal jeg vise dere hele fortellingen. Noe av julefortellingen får vi ikke høre så ofte, men den trenger å bli fortalt, til og med de delene som er sørgerlige. Det er til og med <i>to</i> barn som blir født i denne fortellingen. Den ene er Jesus, og den andre er fetteren hans, Johannes. Han fikk seinere navnet Døperen Johannes.</p>
3	Legg ut det hvite underlaget. Ta forsiktig av lokket og ta ut det første bildet: "Bebudelsen".	<p>Se! Ser der hva Maria opplever? Dette er bebudelsen. Engelen Gabriel kommer med bud til Maria om at Gud har valgt henne til å være Guds mor.</p> <p>Ser dere Maria? Engelen? De har samme farge, men engelen har vinger.</p>

		<p>Maria ble både forskrekket og lykkelig. Hun var overveldet, men velsignet.</p>
4	<p>Legg bebudelseskortet foran deg til høyre, og pass på at det blir plass til alle de sju kortene på det hvite underlaget. Så tar du ut kortet som viser Marias besøk hos Elisabeth.</p>	<p>Maria var en heldig jente, for hun kjente en som hun kunne snakke med, som var eldre enn henne. Det var Elisabeth. Hun var en slektning, og Maria dro på besøk til henne. Elisabeth var mye eldre, sikkert gammel nok til å være Marias mor. Da Maria nærmet seg Elisabeth og hilste på henne, skjedde det noe underlig. Elisabeth kjente at babyen i magen hennes sprellet da den hørte stemmen til Maria. Hun sa: "Velsignet er du mellom kvinner, og velsignet er barnet som du skal føde! Da du snakket, hoppet babyen i magen min av bare glede. Det kommer til å skje noe flott med barnet ditt, og med mitt også."</p> <p>Da Elisabeth hadde sagt det, begynte Maria å synge en lang takkesang til Gud: "Min sjel opphøyer Herren....."</p> <p>Denne sangen er kjent under navnet "Magnificat", som er det første ordet i sangen på latin. Det betyr "opphøyer".</p>
5	<p>Pek på gloriene rundt hodene til Maria og Elisabeth.</p>	<p>Se på gloriene. Det er gylne ringer av lys rundt hodene til noen av folkene. Det er fordi de er hellige. For å lage disse gloriene brukte kunstneren ekte gull i malingen sin, eller han hamret ut gull til et veldig tynt lag og presset det fast i malingen og murpussen. De som har glories på dette bildet, er Maria og Elisabeth. Se hvordan Maria er. Og se hvor gammel Elisabeth ser ut. Kunstneren ville vise oss at Elisabeth egentlig var for gammel til å få barn, men også gammel nok til å være en klok og god venn for Maria.</p>
6	<p>Legg besøkskortet til venstre (sett fra deg) for bebudelseskortet, og fortsett så å fortelle om Elisabeth og Sakarja.</p>	<p>Vent. Det er noe mer i denne fortellingen. Det er den delen som man ofte hopper over, for det er ikke noe bilde til det. Det er det som handler om den andre babyen som ble født. Mannen til Elisabeth het Sakarja, og han var prest. Det var han som var i tjeneste i tempelet akkurat da, og han gikk inn dit for å brenne røkelse og be.</p> <p>Mens Sakarja sto for alteret, merket han et klart lys der på høyre side. Det var engelen Gabriel, en budbringer fra Gud, og Sakarja ble forferdet og redd. Men engelen sa: "Ikke vær redd! Jeg har med gode nyheter til deg. Du og Elisabeth skal få en sønn."</p> <p>"Men det er vi jo alt for gamle til", sa Sakarja, og det var det siste han sa, for engelen tok fra ham evnen til å snakke. Det er nok ikke så lurt å motsi en engel. Engelen fortalte hvilket navn de skulle gi gutten, og så ble han borte.</p> <p>Maria var hos Elisabeth i tre måneder, før hun vendte hjem igjen til Nasaret. Elisabeth fødte</p>

		<p>barnet sitt, og det kom venner og slektninger for å se babyen og hjelpe henne. Alle sa at de måtte oppkalle ham etter faren, men moren sa: "Nei, han skal hete Johannes". Sakarja kunne jo ikke si noe, men han fikk en tavle, og på den skrev han navnet Johannes. I det samme fikk han talens bruk tilbake, og han begynte å lovprise Gud med en sang som begynner slik: "Lovet være Herren, Israles Gud".</p>
7	<p>Ta fram det tredje kortet: Jesu fødsel. Vis det fram mens du forteller.</p>	<p>Så ble babyen til Maria født, og dette bildet heter "Jesu fødsel". Se hvordan Maria ligger. Hun er våken og lykkelig, men Josef sover. Babyen er pakket inn i tøyremser. Han ble svøpt, står det i Bibelen.</p> <p>Se på alle englene. De er så lykkelige der de flyr omkring og synger "Ære være Gud i det høyeste, og fred på jorden blant mennesker som har Guds velbehag". Denne sangen kaller vi ofte fro "Gloria", og du har kanskje hørt den sunget i kirken noen ganger.</p>
8	<p>Plasser fødselskortet til venstre for de to første kortene. Ta ut det fjerde kortet: "Framstillingen i templet".</p>	<p>Dette er også en del av fortellingen som ofte blir hoppet over. Den handler om at Maria og Josef tok babyen sin med til templet i Jerusalem. Det var vanlig å ta med den førstefødte sønnen i familien dit for å innvie ham til Gud.</p> <p>Da Maria og Josef kom inn i templet med babyen, kom en gammel mann som het Simeon, fram og så dem. Han tok barnet i armene sine og sa: "Nå kan jeg dø i fred". Hva skulle det bety?</p> <p>Da Simeon var yngre, hadde Gud latt ham få vite at han ikke skulle dø før han hadde fått se Herrens Salvete (den hellige som skulle komme og forandre alt) Denne dagen forsto Simeon at Jesus var den som han hadde ventet på.</p> <p>Det var også en gammel dame der som het Anna. Hun var åttifire år, og hun forlot aldri templet. Nå kom også hun fram og lovpriste Gud, og hun fortalte om barnet til alle som var der.</p> <p>Simeon er han som holder barnet. Maria strekker fram armene. Josef har med seg to duer, slik skikken var.</p> <p>Her er gamle Anna. Hun var i templet natt og dag og ba til Gud. Jeg vet ikke hvorfor ikke hun også har glorie. Men se på klærne hennes. Først ser de gamle og brune ut, men hvis du ser godt etter, ser det nesten ut som de skinner som gull.</p> <p>Simeons lovsang, som han sang mens han holdt Jesusbarnet, begynner slik: "Herre, nå lar du din tjener fare herfra i fred".</p>
9	<p>Legg bildet av framstillingen til venstre for de tre første kortene. Ta fram det femte kortet: "Vismennenes</p>	<p>De tre kongene, magikerne eller de tre vise menn kom også til slutt. De kom seint, og det gjør de hvert år! De tilber barnet. De står der</p>

	tilbedelse”:	<p>ganske enkelt og betrakter og beundrer ham. De hadde presanger med seg også.</p> <p>Se på stjernen. Det er den ukjente stjernen som har vist dem veien.</p> <p>Kunstneren visste nok ikke så veldig mye om kameler. Han visste at de hadde lang hals og en pukkel på ryggen og lange bein, men i ansiktene ser de mer ut som esler. Se på de lange ørene. Men det gjør ikke noe. Vi skjønner hva han forsøkte å male.</p>
10	Legg ”Vismennenes tilbedelse” til venstre for de fire første kortene. Ta fram det neste kortet: ”Barnemordet i Betlehem”, men vent med å vise det til barna På grunn av de fryktelige hendelsene det forteller om, trenger det en introduksjon.	<p>Nå kommer også noe som man ofte unnlater å fortelle om, og det er ikke noe rart, for det er alt for sørgerlig. Dette bildet heter ”Barnemordet i Betlehem”.</p> <p>De tre vismennene hadde fulgt stjernen til landet der Jesus var født. Da de kom fram dit, oppsøkte de kongen, Herodes i Jerusalem. Da kong Herodes hørte dem si at de lette etter en nyfødt konge, ble han veldig interessert. Han ville ikke at dette barnet skulle vokse opp til å bli konge, for han ville selv være den eneste kongen i landet.</p> <p>”Kom og si fra til meg når der har funnet den kongen”, sa han til vismennene. ”Jeg vil også komme og tilbe ham”. Men Herodes løy. Det han ville, var å drepe den nyfødte kongen.</p> <p>De tre vismennene fortalte ikke Herodes noen ting. De dro en annen vei hjem. De var virkelig vise, disse mennene.</p> <p>Men Herodes glemte ikke dette her. Han ba de lærde om å granske skriftene for å finne ut hvor kongen skulle bli født. De sa at det sto han skulle bli født i Betlehem. Da sendte Herodes soldater dit, og de drepte alle guttebarn de kunne finne som var to år eller yngre.</p>
11	Nå kan du snu bildet og vise det til barna	<p>Det var skrekkelig. Mødrene og fedrene ble fryktelig lei seg. Dere ser mange barn som er drept allerede. Soldatene tok dem fra mødrene deres. Ingen ser egentlig glade ut på dette bildet, ikke Herodes en gang.</p>
12	Vis med fingeren lengden på øynene til mødrene.	<p>Se på øynene til mammaene. Kunstneren har prøvd å få dem til å se veldig triste ut. Se så lange og smale de er.</p>
13	Legg ”Barnemordet” til venstre for de forrige fem kortene. Ta fram det sjuende kortet: ”Flukten til Egypt”.	<p>Da er vel fortellingen ferdig da, ikke sant? Nei, for lille Jesus døde ikke i Betlehem.</p> <p>En engel viste seg for Josef i en drøm før soldatene rakk fram. Engelen sa at Josef måtte ta den lille familien sin med seg til et annet land. De flyktet langt av sted, helt til Egypt. Maria og babyen red på eselet, og Josef ledet dem på rett vei.</p>
14	Legg ”Flukten til Egypt” til venstre for de andre seks kortene. Len deg tilbake og betrakt hele billedserien. Vis barna de ulike måtene som	<p>Nå kan vi se hele fortellingen her foran oss.</p>

	<p>bilder, bibelavsnitt og tittelkort kan brukes på (se SÆRSKILTE MERKNADER)</p> <p>Når alle kortene er lagt ut som et spill, kan du sette deg og se på alt sammen igjen.</p>	
15	<p>Vis barna bildet på eskelokket og bildet i bunnen av esken.</p> <p>Si navnet på alle bildene igjen mens du legger dem på plass i esken. Gjør det rolig. Når esken er lukket, setter du den på hylla der hvor du hentet den. Så hjelper du barna med å velge dagens arbeid.</p>	<p>Dette er Maria, som er moren. Dette er Gud, som er faren. Josef var som en far, men barnet var fra Gud.</p>

MINE MERKNADER TIL / ERFARINGER MED LEKSJONEN

Jeg spør meg hvor mye vi bør beskrive i detalj måten å bruke boka "The Glorious Impossible" på. Det er kanskje ikke aktuelt å bruke denne boka i det hele tatt, siden den ikke finnes på norsk, men likevel må det være mulig å bruke bildene til Giotto. De finnes på internett, men jeg er usikker på om de lar seg forstørre. For øvrig har IKO nettopp gitt ut en bok som heter Marios engler og er en fabel om freskene til Giotto